

หัวข้อวิทยานิพนธ์ ผลกระทบจากการคัดถนนในกรุงเทพฯ ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (พ.ศ. 2411 - 2453) : ศึกษาเฉพาะกรณีการคัดถนนในกำแพงพระนครคานเหนือและคานใต้พระนคร

ชื่อ นางสาวสยามพร ทองสารี

สาขาวิชา ประวัติศาสตร์ เอเซียตะวันออกเฉียงใต้

ภาควิชา ประวัติศาสตร์

ปีการศึกษา 2526

บทคัดย่อ

ผลของการศึกษาพบว่า การคัดถนนในกรุงเทพฯ ในสมัยรัชกาลที่ 5 นั้นมีมากกว่า 110 สาย ส่วนใหญ่ขยายออกไปใน 3 บริเวณด้วยกันคือคานใจกลางพระนคร ประกอบด้วย อำเภอในกำแพงพระนคร และอำเภอสาทร คานเหนือพระนคร บริเวณอำเภอสวนกุหลาบ และคานใต้พระนคร บริเวณอำเภอบางรัก ซึ่งก่อให้เกิดผลกระทบทางความเศรษฐกิจ และสังคมตามมา ทางคานเศรษฐกิจนั้น การคัดถนนก่อให้เกิดการโยกย้ายทรัพย์สินระหว่างบุคคล ก่อมีการเปลี่ยนเจ้าของในการถือครองกรรมสิทธิ์ที่ดินของราษฎรรายย่อย ๆ ไปสู่พระคลังข้างที่เป็นส่วนใหญ่ โดยเฉพาะที่ดินในเขตกำแพงพระนคร อำเภอสาทร และอำเภอสวนกุหลาบ เป็นเหตุให้พระคลังข้างที่กลายเป็นเจ้าของที่ดินรายใหญ่ในบริเวณดังกล่าว ซึ่งทำให้รายได้ที่เกิดจากการคัดถนน เช่น ค่าเช่าที่ดินบริเวณ คานสัมปทานรถราง มารวมอยู่ที่พระคลังข้างที่ด้วย นอกจากนี้มีการเปลี่ยนเจ้าของกรรมสิทธิ์ที่ดินมาสู่พระคลังข้างที่ดังกล่าวแล้ว ยังมีมีการเปลี่ยนกรรมสิทธิ์ที่ดินไปสู่ผู้ถือครองที่ดินรายย่อยอื่น ๆ ด้วย ซึ่งจะพบในบริเวณใต้พระนคร ย่านบางรัก อันเป็นบริเวณที่พวกขุนนาง เป็นผู้คัดถนนเป็นส่วนใหญ่ โดยมีจุดประสงค์ เพื่อขายที่ดินบริเวณนั้น เป็นผลให้มีการเปลี่ยนเจ้าของในการถือครองที่ดิน จากขุนนาง เจ้าของที่ดินรายใหญ่กระจายไปสู่ผู้ถือครองที่ดิน